

Kokoomuksen valtuustoryhmän ym. valtuustoaloite tekoälyn (AI) -tuottavuusohjelman laatimiseksi Salon kaupungille

Kaupunginvaltuusto 26.01.2026 § 12

Kalle Räike ym. tekivät seuraavan aloitteen:

" Valtuustoaloite tekoäly (AI) -tuottavuusohjelman laatimiseksi Salon kaupungille

Kuntien toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa. Väestön ikääntyminen, osaajapula, taloudelliset paineet sekä palvelutarpeiden muutokset kohdistavat Salon toimintaan merkittäviä haasteita, joita ei voida kestävästi ratkaista lisäämällä resursseja, vaan tuottavuutta on parannettava.

Vauhdilla kehittyvä generatiivinen tekoäly (AI) tarjoaa konkreettisia mahdollisuuksia parantaa tuottavuutta, tehostaa hallinnollisia prosesseja, vahvistaa asiakaspalvelua ja tukea päätöksentekoa.

Useat yksityiset ja julkiset organisaatiot sekä Suomessa että maailmalla ovat käynnistäneet AI-hankkeita, joilla on saavutettu merkittäviä mitattavia hyötyjä. Myös Salolla on erinomaiset edellytykset hyödyntää tekoälyä laajasti ja turvallisesti. AI-tuottavuusohjelma tukee suorien taloudellisten hyötyjen lisäksi Salon houkuttelevuutta työnantajana ja innovatiivisena kaupunkina.

AI-tuottavuusohjelma ei ole pelkkä "teknologiaprojekti", vaan strateginen tuottavuus- ja uudistumishanke, joka auttaa Saloa vastaamaan tulevien vuosien kiristyviin taloudellisiin ja toiminnallisiin haasteisiin.

Hyödyt realisoituvat vain, kun tekoälyn käyttöönottoa ohjataan strategisesti ja toimintatavat, johtaminen sekä mittarit suunnitellaan johdonmukaisesti. Ilman selkeää ohjelmaa riskinä on, että tekoälyn käyttö jää vain hajanaisiksi kokeiluiksi eikä tuottavuus koko kaupungin tasolla kasva.

Tämän vuoksi esitämme, että Salo käynnistää kaupunginlaajuisen AI-tuottavuusohjelman, jonka tavoitteena on:

- 1) Tunnistaa ne palvelualueet ja prosessit, joissa tekoälyn avulla voidaan saavuttaa merkittäviä, mitattavia hyötyjä esimerkiksi työajan säästönä, kustannusten alenemisena, palvelutason paranemisena tai henkilöstön työhyvinvoinnin edistymisenä.
- 2) Käynnistää pilottihankkeita niillä alueilla, joissa hyötypotentiaali on suurin.
- 3) Valmistella suunnitelma käytön laajentamisesta pilottien tulosten pohjalta.
- 4) Toteuttaa vaiheittain laajempi käyttöönotto kaupungin kaikilla palvelualueilla.
- 5) Vakiinnuttaa tekoälyn hyödyntäminen osaksi kaupungin pysyviä toimintatapoja ja jatkuvaa kehittämistä, mukaan lukien selkeät vastuut, ohjeistus sekä tietoturva- ja riskienhallintaperiaatteet.

AI-tuottavuusohjelman valmistelussa tulee huomioida ainakin seuraavat osa-alueet:

Keskeisten prosessien tunnistaminen

Selvitetään ne palvelualueet ja työvaiheet, joissa tekoäly voi parhaiten vapauttaa työaikaa, tehostaa prosesseja tai parantaa laatua. Tällaisia voivat olla esimerkiksi valmistelutyö, raportointi, sisällöntuotanto, opetuksen materiaalien tuotanto, kaavoitus- ja lupaprosessien dokumentointi sekä työllisyyspalvelujen raportointi.

Konkreettiset ja mitattavat tuottavuustavoitteet

Asetetaan selkeät tavoitteet työaikasäästöille, ostopalvelukustannusten vähentämiselle ja palvelutason paranemiselle. Tavoitteet kytketään kaupungin talousarvio- ja toiminnanohjausprosesseihin. Ohjelma ei edellytä suuria alkuinvestointeja, vaan perustuu vaiheittaiseen pilotointiin ja helposti käyttöönotettavien työkalujen hyödyntämiseen. Tavoitteena on nettosäästö jo lyhyellä aikavälillä.

Työajan uudelleenkohdentamisen suunnitelma

Määritellään, miten tekoälyn tuottama tehokkuus muutetaan taloudelliseksi hyödyksi tai muuksi arvoksi, kuten vähentyviksi ostopalveluiksi, pitkän aikavälin resurssitarpeen pienenemiseksi, palvelujen sujuvoitumiseksi tai sairauspoissaolojen vähenemiseksi. Tekoäly ei korvaa henkilöstöä, vaan vähentää rutiinityötä, kiirettä ja kuormitusta mahdollistaen tehtävänkuvien uudelleensuunnittelun ja osaamisen hyödyntämisen vaativampiin ja vaikuttavampiin tehtäviin.

Mittaristo ja säännöllinen seuranta

Luodaan yhtenäinen mittaristo, jolla tekoälyn käyttöä ja sen tuottamia hyötyjä seurataan ja raportoidaan säännöllisesti palvelualueiden toimielimille, kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.

Koulutus ja turvalliset toimintaperiaatteet

Varmistetaan henkilöstölle koulutus turvalliseen ja vastuulliseen tekoälyn käyttöön sekä määritellään selkeät pelisäännöt tiedonhallintaan, tietosuojaan ja riskienhallintaan.

Pilotointi ja vaiheittainen käyttöönotto

Käynnistetään ketteriä pilotteja niillä palvelualueilla, joissa hyötypotentiaali on suurin, ja valmistellaan näiden pohjalta laajempi, vaiheittainen käyttöönotto kaikille palvelualueille.

Edellä esitetyn perusteella me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että: Salo laatii kaupungin laajuisen ja kaikki palvelualueet kattavan AI-tuottavuusohjelman, jonka tavoitteena on systemaattisesti lisätä tuottavuutta, alentaa kustannuksia ja parantaa palveluiden laatua hyödyntämällä generatiivisen tekoälyn tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjelman suunnittelu on strategisesti tärkeä, joten esitämme, että jo kuluvan vuoden käyttötaloudesta allokoidaan tarvittavat aloitusresurssit hyödyntämällä jo olemassa olevia kehittämismäärärahoja. Näin varmistamme, että AI-tuottavuusohjelman suunnittelu käynnistyy viipymättä ja ensimmäiset pilotit saadaan käyntiin viiveettä.

Kunnioittavasti,
Salon kokoomuksen valtuustoryhmä

Kalle Räike (Salon kokoomuksen valtuustoryhmän puheenjohtaja)
Ilkka Juva
Marjatta Hyttinen

Miko Kakko
Juhani Nummentalo
Kimmo Lehto
Anna-Leena Yli-Jama
Anu Aaltonen
Stina Siikonen
Janne Väistö
Annika Viitanen Friberg
Raili Hilakari
Sekä muita valtuutettuja:
Antti Olkinuora
Petteri Rissanen
Heikki Tamminen
Kalle Tekkala

Tiivistelmä:

Valtuustoaloite tekoäly (AI) -tuottavuusohjelman laatimiseksi Salon kaupungille

Salon kaupungin toimintaympäristö muuttuu nopeasti väestön ikääntymisen, osaajapulan ja taloudellisten paineiden vuoksi. Näihin haasteisiin ei voida vastata pelkästään lisäämällä resursseja, vaan tuottavuutta on parannettava.

Generatiivinen tekoäly tarjoaa kunnille konkreettisia ja jo muualla testattuja keinoja tehostaa hallintoa, vapauttaa henkilöstön työaikaa, parantaa palvelujen sujuvuutta ja tukea päätöksentekoa.

Salon kokoomuksen valtuustoryhmä esittää, että kaupunki laatii kaupunginlaajuisen AI-tuottavuusohjelman. Ohjelman tavoitteena on tunnistaa suurimman hyötypotentiaalin prosessit, käynnistää pilotteja, asettaa mitattavat tuottavuustavoitteet sekä vakiinnuttaa tekoälyn vastuullinen ja turvallinen käyttö osaksi kaupungin pysyviä toimintatapoja.

Kyse ei ole yksittäisestä teknologiahankkeesta, vaan strategisesta uudistuksesta, jonka avulla Salo voi hillitä kustannuskehitystä, parantaa työhyvinvointia ja turvata laadukkaat palvelut myös tulevaisuudessa.”

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Tiedoksianto

Hallintojohtaja
Talousjohtaja
Tietohallintopäällikkö

Kaupunginhallitus 31.08.2026
791/00.02.50/2026

Valmistelija

talousjohtaja Maria Kulmala, maria.kulmala@salo.fi, 02 778 4017,
tietohallintopäällikkö Marko Tanska, marko.tanska@salo.fi, 02 778 2260

Tekoälyn hyödyntäminen julkishallinnossa

Valtiovarainministeriö on 26.2.2025 laatinut ohjeistuksen generatiivisen tekoälyn hyödyntämisestä työn tukena ja apuvälineenä julkishallinnossa (liitteenä). Ohjeen mukaan generatiivinen tekoäly on voimakas työkalu, joka voi parantaa tuottavuutta ja luovuutta monilla eri aloilla. Sen hyödyntäminen vaatii kuitenkin ymmärrystä sen mahdollisuuksista ja rajoituksista sekä eettisten kysymysten huomioimista. Aina generatiivinen tekoäly ei ole paras mahdollinen ratkaisu, vaan työtehtävän sisältö ratkaisee sen, onko siitä apua vai ei. Generatiivinen tekoäly antaa uusia mahdollisuuksia innovatiivisten ratkaisujen ja uusien toimintatapojen käyttöönotolle. On kuitenkin hyvä huomioida, ettei generatiivinen tekoäly sovi kaikkeen, eikä se kaikissa työtehtävissä tehosta työtä suhteessa olemassa oleviin toimintatapoihin. Joissakin tapauksissa esimerkiksi jollain toisella tekniikalla, esim. koneoppimisella, prosessien automatisaatiolla tai ohjelmistorobotiikalla (RPA) tai muulla automatisaatiolla saatetaan saada parempia tuloksia.

Valtioneuvoston kanslia tiedotti 25.6.2026 julkaistussa tiedotteessa, että julkisen hallinnon tekoälymuutoksen toimeenpanoa nopeutetaan usein eri toimin. Päämääränä on, että muutos parantaa kansalaisten palvelujen laatua ja saavutettavuutta. Palveluiden parantamisen lisäksi tavoitteena on, että julkisen hallinnon tuottavuus paranisi keskimäärin 20 prosenttia vuoteen 2031 mennessä. Valtiovarainministeriö perustaa toimeenpanon tueksi poikkihallinnollisen, koko julkista sektoria koskevan strategisen johtoryhmän ja muutostoitimiston. Strateginen johtoryhmä kokoaa keskeisimpien ministeriöiden, virastojen, hyvinvointialueiden ja kuntien ylimmän johdon edustajat yhteen.

Tekoälymuutos 2036 on valtiovarainministeriön johtama julkisen hallinnon yhteinen muutostyökokonaisuus, jonka tavoitteena on hyödyntää tekoälyä laajamittaisesti palvelujen parantamisessa, hallinnon tuottavuuden vahvistamisessa ja päätöksenteon tukemisessa. Muutos rakennetaan vaiheittain vuosina 2026-2036 yhteistyössä valtiohallinnon, kuntien hyvinvointialueiden ja muiden julkisen hallinnon toimijoiden kanssa. Vuoden 2026 työpajoissa on työstetty visiota, jota on ollut rakentamassa noin 150 asiantuntijaa kunnista, hyvinvointialueilta, ministeriöistä ja virastoista. Visio julkistetaan Tekoälymuutos 2036 – konferenssissa 10.11.2026.

Vastine

Ehdotusta kaupunginlaajuisesta AI-tuottavuusohjelmasta voidaan sinänsä pitää perusteltuna ja ajankohtaisena. Tekoälyn hyödyntämisessä on merkittävä potentiaali erityisesti asiantuntijatyössä, tiedonhaussa, asiakirjojen käsittelyssä, tiedon jäsentämisessä, raportoinnissa, asiakaspalvelun tukena sekä prosessien automatisoinnissa.

Kesäkuussa selvitettiin ulkopuolisen asiantuntijan hyödyntämistä Salon kaupungin tekoälystrategian laatimisessa. Hintatiedustelun perusteella työn kokonaishinta olisi noin 15 000 euroa. Työn tuloksena kaupungille laadittaisiin tekoälystrategia, joka sisältäisi muun muassa konkreettiset käyttötapaukset, etenemistä ohjaavan tiekartan sekä vastuiden ja tarvittavien resurssien määrittelyn. Tekoälystrategiaa ei ole kuitenkaan mahdollista laatia yksinomaan ulkopuolisen asiantuntijan työnä, vaan toteutus edellyttää kaupungilta vastuuhenkilön nimeämistä, tarvittavien lähtöaineistojen kokoamista sekä johdon, tietohallinnon ja muiden asiantuntijoiden osallistamista tekoälystrategian laatimiseen. Työaikaa tulee varata esimerkiksi valmisteluun, sisäiseen koordinointiin ja keskeisten linjausten hyväksymiseen sekä päättää strategian toimeenpanon omistajuuksista, vastuista ja resursoinnista.

Salon kaupungissa tekoälyn käyttöönottoa on lähdetty edistämään käytännönläheisesti. Henkilöstölle on järjestetty laajoja koulutuksia

tekoällyn mahdollisuuksista, käytötavoista ja vastuullisesta hyödyntämisestä. Lisäksi on toteutettu työpajoja, joissa on tunnistettu eri palvelualueiden tarpeisiin soveltuvia käyttötapauksia sekä arvioitu, missä tehtävissä tekoäly voisi tukea työn sujuvoittamista, tiedon käsittelyä, asiakaspalvelua tai päätöksenteon valmistelua. Tunnistettuja käyttökohteita ovat olleet muun muassa tiedonhaun tehostaminen, asiakirjojen luonnostelun tukeminen, kokous- ja päätösaineistojen jäsentäminen sekä sisäisen ohjeistuksen löydettävyyden parantaminen. Kaupungissa on myös kokeiltu ja toteutettu tekoälypohjaisia agentteja ja muita ratkaisuja, joilla voidaan tehostaa prosesseja, helpottaa tiedonhakua ja vähentää rutiininomaista työtä. Käyttöönotossa on korostettu tietoturvan, tietosuojan, vastuullisen käytön ja hallitun etenemisen merkitystä. Etenemistapa on ollut kokeileva ja vaihteellinen: ensin tunnistetaan aidosti hyödylliset käyttökohteet, arvioidaan riskit ja hyödyt sekä laajennetaan käyttöä kokemusten perusteella.

Kaupungin viime vuosien tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä ja taseeseen on kertynyt ylijäämää 48,7 miljoonaa euroa. Lähivuodet näyttävät kuitenkin haastavilta, mikä edellyttää pitkäkestoisia ratkaisuja talouden pitämiseksi tasapainossa. Kaupungin talous on kääntymässä hyvien vuosien jälkeen heikompaan ja tulorahoitus ei riitä kattamaan menoja ja alijäämääseen talouteen tulee suhtautua vakavasti.

Generatiivisen tekoällyn hyödyntäminen tarjoaa mahdollisuuksia toiminnan tehostamiseen, työn sujuvoittamiseen ja palvelujen kehittämiseen. Tekoällyn hyötyjä ja soveltuvia käyttökohteita on edelleen kaupungissa perusteltua selvittää suunnitelmallisesti sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisella ja hallitulla tavalla.

Valtiovarainministeriössä on käynnissä koko julkista hallintoa koskeva tekoälymuutoksen valmistelu, jonka tavoitteena on julkisen hallinnon palvelujen parantaminen ja tuottavuuden lisääminen. Tämän vuoksi kaupungissa ei ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista käynnistää erillistä omaa tekoälystrategian valmistelua, vaan kaupungin tulee seurata ja hyödyntää valtakunnallista valmistelua sekä sovittaa omat toimenpiteensä sen mukaisiin linjauksiin.

Kaupunginhallitus on kesäkuussa edellyttänyt, että toimialat alkavat talousarviovalmistelun yhteydessä selvittämään toimielinkohtaisia toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi suunnitelmakaudella.

Yhteenvedona voidaan todeta, että tekoäly, automaatio ja muut digitaaliset ratkaisut tulee ottaa toimialoilla järjestelmällisesti huomioon yhtenä vaihtoehtona selvitettäessä toimielinkohtaisia toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi suunnitelmakaudella. Toimialojen tulee arvioida aidosti ja konkreettisesti omia prosessejaan sekä tunnistaa niistä ne työvaiheet ja tehtävät, joissa tekoälyä voidaan tarkoituksenmukaisesti hyödyntää toiminnan tehostamiseksi, työn sujuvoittamiseksi ja palvelujen kehittämiseksi.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee valmistelun mukaisen vastauksen aloitteeseen tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Päätös

Tiedoksiinto

Toimistopalvelut